

Proto je velmi důležité, aby dnešní člověk dovedl oceniti, v jak veliká nebezpečí je vydán, aby si byl vědom této všeobecné krise, což je jeho nejprvnější úkol. Je nezbytno, aby pochopil, kam musí směřovati jeho opravdové úsilí. To nemá směřovati ani k organisaci hospodářských trustů ani k dobytí světa, jež můžeme vnímati svými smysly, ani k šílenému zápolení o letecké rekordy. Musí směřovati jinam, ale tak blízko, že váháme, máme-li cíl spatřit, a je tak jednoduché, že tato jednoduchost sama způsobuje, že je nesnadno proveditelné.

Dokončíme, uživše toho obrazu.

* * *

Polybos vypravuje, že když byl po boku Scipiona Emilia před Karthagem v okamžiku, kdy plameny obrátily v níveč město, jež bohové obětovali jeho soupeřnému městu, viděl, jak vítěz vznesl ruku k svým očím, osušil slzy, a slyšel, jak si cituje Homerovy verše: »Přijde den, kdy Troja, svaté město, padne, a s ní Priam i jeho nepřemožitelný národ...«

Toto ponaučení by mělo dojati ty, kteří se špatně spokojují s radostmi přítomné doby. Bylo dosaženo účelu a stejně byl i splněn vítězný princip — delenda Carthago — který vryl v srdce Římanů ohnivými písmeny starý Kato. Avšak není totéž zvítěziti a užítí svého vítězství. Tento vznešený vítěz dobře věděl, že principy, které tu, díky jemu, zvítězily, měly již jen cenu jako vzpomínky; neznal však přesto jiných principů, které by je mohly nahraditi.

Tato mohutná postava vztyčená na ruinách Karthaga a plačící, protože tuší, že i jeho vlast je od počátku předurčena k podobnému osudu, není pouze obraz jakéhosi romantického smutku a zármutku nad smrtelným zápasem civilisace, již láska k životu přivedla pozvolna k smrti; je symbolem lidí, kteří cítí sice v sobě se probouzeti novou silou, jež je předstihuje, zoufají nad tím, že ji nemohou rozpoznati jinak než svou úzkostí.

A tak neschopná oddati se instinktům, které příliš důkladně zničila a cítící mohutně, že její rozum ji vede k neznámým sice, ale přece existujícím nebezpečím, civilisace krajní inteligence může dospěti jedině k zoufalství, ne zvolí-li si rozhodně něco — doktrínu nebo víru — která by jí vymezila nový účel a tak ji ochránila před zánikem.

A dramatické při tom není právě to, že člověk hledá zběsile na zemi, pod nebem, jež obě zejí prázdnotou, onen prvek, který nás má vykoupit, nýbrž mnohem spíše ten fakt, že člověk onen prvek nosí v sobě, že jej cítí, ale nezná.

To je poslední bolest doby bez zákonů, bez morálky a bez principů, v níž Scipionové tvoří celé legie.

JAROSLAV MÜLLER: NAŠI RUMUNŠTÍ SOUSEDÉ.

Národní oblast našich rumunských sousedů, toť přírodou daný hrad tak dokonale vybavený, že jeho držitelé jsou s to se něm hájiti proti veliké přesile.

Středem a jádrem tohoto přírodního hradu je Ardealská (Sedmihradská) planina s věncem Karpatských hor. Toto nesnadno přístupné horské jádro přechází na vnější straně ve věnec Karpatských vrchovin, jež tu jsou vnějším opevněním. Vrchoviny pak přecházejí v nížiny ukončené ochrannými valy, toky do řek Dunaje, Tisy a Dněstru. Na mořské straně posici ještě sesiluje vstupní tvrz zabírající celou Dobrudžu.

Není divu, že na oblasti této tak dobré obranné posice si rumunský lid až dodnes uchoval neporušenou národní jednotu, třebaže od té doby, co mluví rumunským jazykem, byl jen jednou sjednocen, a to ještě jen zcela krátkou dobu, a třebaže posléze byl rozštěpen nadvládou tří kulturně tolik odlišných světů, jakými bylo panství Turecka, Rakousko-Uherska a Ruska.

Na své národní půdě je rumunský lid obyvatelstvem tak dávným, že náleží k nejstarším žijícím národům našeho zemědělu.

Národ, jemuž dnes přikládáme název Rumunů, neobývá ve své národní oblasti jen od té doby, co se na ní mluví rumunsky, nýbrž mnohem déle, takže jen sama historie o něm mluví již od VII. stol. před Kristem. *Naši rumunští sousedé jsou totiž de fakto Dáko-Géty.* Nemluví sice už dáko-gétským jazykem, ale jinak jsou týmž lidem, jemuž historie přikládá římský název Dáků a řecký název Gétů. Nehledě k jazyku, rumunský sedlák je typem totožným s dáko-gétským sedlákem, jenž vzdělával tutěž půdu před dvěma až třemi tisíci léty. Romanisace zbavila sice Dáko-Géty jich rodného jazyka, ale nezpůsobila žádnou další dalekosáhlou změnu dáko-gétské národní individuality. Dáko-gétský národ žil a dodnes žije dále, jen mluví jiným jazykem. Žel neznáme už dáko-gétského jazyka. Dochovaly se nám po něm jen velmi skrovné stopy, ač i sám Ovidius za svého vyhnanství v Tomi, dnešní rumunské Konstance, psal verše v dáko-gétštině. Z dáko-gétštiny známe jen jména vlastní (míst a osob) a pojmenování některých rostlin.

Historie rumunského lidu jakožto lidu dáko-gétského počíná sedmým stoletím před Kristem. Tehdy Miletští Řekové počali kolonizovati západní břehy Černého moře založivše nedaleko ústí Dunaje město Histrii. Histrii založili nejen proto, že okolí oplývalo bohatstvím ryb, nýbrž i jakožto středisko obchodování s Dáko-Géty, od nichž kupovali obilí, kůže, med a otroky. A obchodními styky Histrianů s Dáko-Géty začíná historie Rumunů a nikoliv teprve zprávami Herodotovými, jak se za to mělo ještě před dvěma desítkami let.

Histrie se stala kvetoucím městem a nezůstala osamělou řeckou kolonií. Sférou řeckého obchodu se stala celá Dobrudže a vedle toho řečtí obchodníci vnikali po Dunaji a jeho velkých přítocích jako jsou Prut, Siret, Jalomica, Ardžeš a Olt hluboko do země Dáko-Gétů. Zároveň s řeckým obchodem pronikala i řecká kultura. Řecké vlivy zapustily hluboké kořeny mezi Dáko-Géty, ale staly se obětí vlivů římských. Ještě před Římany Keltové zasadili první ránu řeckým vlivům. Kol roku 280 před Kristem Keltové přišli k dolnímu Dunaji. A keltské invase způsobily, že Dáko-Gétové se posléze sjednotili. Sjednocení Dáko-Gétů bylo prvním oslabením posice Řeků v dáko-gétských krajích. Řecká obratnost vyrovnávala však toto oslabení a teprve rostoucí římské konkurenční vlivy poznenáhlu pohtbily řecký život v zemi Dáko-Gétů.

Dáko-Gétové byli dvakrát sjednoceni a to v prvním stol. před Kristem Burebistou a v prvním stol. po Kristu Decebalem.

Jak za Burebisty, tak za Decebala jsou sjednocení Dáko-Gétové živlem tak mocným, že nebezpečně ohrožovali samotné Římany a jsou tehda jedinou evropskou mocí, jež byla s to měřiti se s Římem. Již Césarů bylo jasno, že nezbývá než zlomiti moc Dáko-Gétů. má-li se udržeti světovláda Říma a proto se roku 44 před Kristem chystal k útoku na Dacii. Ještě téhož roku byl však zavražděn, čímž byl na dlouho oddálen rozhodující boj mezi oběma tehdejšími velmocemi Evropy. Césarův úmysl pokusil se uskutečniti Domitian, ale Decebal jeho vojska porazil a donutil ho dokonce k potupnému poplatku. Teprve jeho druhému nástupci, Trajanovi, se podařilo po opětovných a těžkých bojích zlomiti roku 106 po Kristu moc Dáko-Gétů a proměnití jejich říši v římskou provincii nazvanou Dacia Traiana. Decebal se po porážce sám usmrtil.

Dáko-Gétové byli však mocným národem už dávno před Burebistou. Roku 513 před Kristem, kdy Řím byl ještě nepatrnou zemičkou na levém břehu Tiberu, skvěle odrazili perského světovládcu Daria, který se proti nim vypravil s armádou o 700.000 bojovnících a se 600 loděmi. Stejně proti Dáko-Gétům ničeho nepořídil roku 335 před Kristem jiný dobyvatel světa, Alexandr Veliký, a asi deset let poté jeho generál Zopyrion. Později ještě hůře pochodil Lysimachos, jenž po desíleté válce s Dáko-Géty vedené v letech 302—292 před Kristem upadl i s rodinou a vojskem do zajetí dáko-gétského krále Dromicheta.

Zdrojem moci Dáko-Gétů byla hlavně jejich početnost a pokročilá civilizace. Dáko-Gétové byli lidem usedlým. Žili nejen ve vsích, ale i ve městech s pěknými stavbami a na pevných hradech. Zachovalo se na 50 jmen měst a městeček dáko-gétských. Dáko-Gétové se dělili na kmeny, z nichž každý měl své

opevněné středisko. Měli spořádanou veřejnou správu a dobré zákonodárství. Zákony byly sestavovány do veršů, aby bylo lze snadněji se jim naučiti nazpaměť. Měli velmi dobré vojsko. Do boje šli zvláště neohroženě, poněvadž věřili, že smrt neukončí jejich život, nýbrž jim jen změní místo pobytu. Dáko-Gétové zabývali se hlavně zemědělstvím a pastýřstvím, ale při tom vykazují i pozoruhodnou rozmanitost zaměstnání. Obilí a víno pěstovali ve velkém měřítku, pěstující kromě vína i jiné ovoce, Z domácích zvířat byl u nich zastoupen především hovězí dobytek a ovce, ale chovali ve velkém i koně, takže na př. Filip Makedonský od nich koupil 20.000 klisen. Včelařstvím se zabývali tolik, že med náležel k hlavním předmětům jejich vývozu. Jejich dobývání kovů, zvláště zlata, se stalo proslulým. Kromě kovů dobývali ještě sůl. Dále se zabývali řemesly a obchodem, majíce v pozdějších dobách i vlastní mince.

Společensky se obyvatelstvo dáko-gétské dělilo v nobilitu a lid. Zatím co lid žil prostě, u nobility a na panovnických dvorech se setkáváme s přepychovým životem. Drahým šatsuvem a šperky se zdobili muži ještě více než ženy, Přepych vzrostl zejména obchodem s Řeky, kteří do země dováželi mnoho jemných výrobků z oblasti středozezemské.

Dáko-gétská civilizace byla podepřena opravdovou kulturou ducha, již charakterisuje téměř asketický idealism kontrastující s poněkud smyslným estecismem Řeků a s praktickým positivismem Římanů. Hluboká a přísná nábožnost Dáko-Gétů byla jedinečnou v starověké Evropě. Dáko-Gétové věřili v jediného Boha, Zalmoxise, jenž dlí na nebi. Věřili i v nesmrtnost duše. Tělo pokládali za překážku, jež zabraňuje, aby se duše mohla těšiti z nesmrtnosti. Proto tělo je bezcenným a nemá se dbáti jeho chťičů. Nesmrtnosti lze dosíci jen očistou ode všech vášní. Tělo, víno a ženy poskvřňují duši. Světci jsou ti, kteří vzdavše se radosti těla a světa, žijí v odříkání oddávající se myšlenkám na nesmrtný život v záhrobí.

Boha vzývali Dáko-Gétové hlavně v osamocení vysokých hor, kde se cítili Bohu blíže. Jejich náboženská horlivost a touha žítí svatě byla tak velikou, že někteří z nich žili v horských jeskyních poustevnickým životem. Kněží nevstupovali ve svazky manželské, vystříhající se žen, a žili vůbec v odříkání v pravdě řeholnickém. Svým příkladným životem vykonávali velký morální vliv na lid a lid je měl ve velké úctě. V čele duchovenstva byl velekněz, jenž žil vysoko v horách na hoře »Cogaeonum«, jež byla zároveň svatým a poutním místem. Svatyně a obydlí veleknězovo bylo v jeskyni při říčce téhož pojmenování jako řečená svatá hora. Žel, nevíme kde vlastně byla hora Cogaeonum. Velekněz žil v odloučenosti od světa. Mezi lid sestupoval jen zřídka. Jeho hodnost byla větší než panovníkova, jenž k němu chodíval na radu. Ale moc duchovní zůstávala u Dáko-Gétů odloučena od moci politicko-vojenské. Do všedního života zasahovala duchovní moc jen potud, pokud nebylo zbyť.

Řekové nechápali dáko-gétského náboženství a vykládali si jeho ideální stránku tím, že její původ připisovali Zalmoxisu-člověku, filosofu-reformátoru, jenž prý vyšel z filosofie Pythagorovy. Tento mylný výklad pronikl bohužel i do novodobé vědy.

Náboženství dáko-gétské podobá se tedy velice křesťanství a lze přímo říci, že *Dáko-Gétové byli vlastně křesťany ještě dříve, než křesťanství vzniklo*. Odtud není divu, že předkové dnešních Rumunů přijali skutečně křesťanství velmi záhy, dříve ještě, než všichni jejich dnešní sousedé.

Dáko-Gétové vynikali dále velikou láskou k hudbě, poesii a literární tvorbě vůbec. Jejich horalé zhudebňovali i verše, v nichž byli sestavovány zákony. Jakkoli dáko-gétského jazyka téměř neznáme, jsme oprávněni se domnívati, že byl dosti bohatým, neboť jinak by Ovidius nebyl s to jím vyjádřiti své dosti složité myšlenky, jež obsahuje jeho dáko-gétsky psaný chvalozpěv na Augusta. Obsah tohoto chvalozpěvu známe totiž z jeho latinského stručného obsahu, jež nám Ovidius zanechal, a který se dochoval.

Velmi cenným pozůstatkem dáko-gétské kultury je *harmonie dojmu*, kterým zpravidla působí výtvoři rumunského lidového umění. Harmonie ta zakládá se hlavně na harmonickém poměru mezi plochami zdobenými a nezdobenými, na harmonii zdobivých motivů samých a na harmonické kombinaci barev. Tato harmonie vyvěrá z citu pro krásno zděděného po Dáko-Gétech, z citu, jež rumunskému lidu jakožto dáko-gétskému lidu uchovala zejména láska Rumunky k svým drahým. Inspiro-

vána jsouc myšlenkou, že pracuje na věci, kterouž se chce zalíbiti bytosti milované anebo ji k sobě vábiti, po staletí probouzí v sobě Rumunka tvůrčí schopnosti zděděné z věků dávno minulých a vytváří tak kroje a vůbec předměty lidového umění, jež uchvacují neobyčejnou harmonickou krásou.

Romanisační dílo Římanů v římské provincii Dacii Traianě není počátkem romanisace dáko-gétského lidu, nýbrž jen jejím závěrečným článkem, jejím dovršením. Romanisace Dáko-Gétů započala mnohem dříve a nad to dlouho před jejím započatím se utvářely pro ni příznivé podmínky. První příznivé podmínky utvářely kulturní vztahy, jež měla oblast Dacie s oblastí Itálie už v prvních stoletích prvního tisíciletí před Kristem. V tehdejší železné době existovala jednotná civilisace sahající z Itálie až do Dacie. Hlavním úvodem k romanisaci byly pak keltské civilisační vlivy, jež započaly ve čtvrtém století před Kristem. Romanisaci připravovala tu příbuznost keltské civilisace s civilisací románskou a vůbec západní orientace civilisace keltské.

První Římané objevili se na dáko-gétské půdě už dávno před Trajanem. Jakmile římské panství se přiblížilo k Dunaji, vzbudila civilisovanost dáko-gétských oblastí velikou pozornost římských obchodníků, takže tito také počali pronikat mezi Dáko-Géty. Vedle obchodníků velmi záhy setkáváme se v dáko-gétských krajích i s římskými rolníky, jež z jich rodné hroudy vyháněly latifundie. A v spořádané dáko-gétské zemi se římstí rolníci dojísta rádi usazovali.

Do Dacie Římané počali pronikat už asi od II. stol. před Kristem a romanisace Dáko-Gétů započala nanejmeně 100 let před Trajanem. Tato postihla nejprve Dáko-Géty žijící v krajích při Tise, na jih od Dunaje, při obou březích tohoto veletoku a v Dobruďi. Ve vlastní Dacii zapustila romanisace kořeny ještě před Trajanem. Po vítězství Trajanově nastává systematická kolonisace velké části Dacie latinsky mluvícími živly, kteráž ovšem romanisaci velice urychlila, takže kolem roku 150 romanisace byla v hrubých rysech hotova v oněch částech Dacie, jež byly systematicky kolonizovány.

Jakkoli romanisace nastala už před Trajanem, přece jen v leckterých horských krajích — zejména na severu a východě Dacie — Dáko-Gétové si uchovávali jak nedotčený jazyk, tak faktickou nezávislost i za Trajana a ještě dlouho po Trajanu. *Zbraně a římské panství nepřemohly Dáko-Géty úplně.* Romanisace pak byla tu především dílem pronikání latinské kultury a latinského jazyka a křížení Dáko-Gétů s latinsky mluvícími živly a jen částečně dílem římských zbraní a římského panství.

Panství Římanů v Dacii Traianě bylo nejen neúplné, ale také dlouho netrvalo. Skončilo roku 271 po Kristu za císaře Aureliana. Drobilo se však už dříve. Zprávy o převedení obyvatelstva Dacie Traiany do nové římské provincie Dacie Aureliany náleží do říše *politických lží*. V Římě bylo prostě třeba zmírniti zdrcující dojem ztráty této provincie, ztráty to strategicky a hospodářsky velmi těžké. Držení Dacie Traiany bylo předpokladem trvalého ovládnání balkánských zemí při jižním břehu Dunaje a mimo to provincie ta se stala takovým sídlem blahobytu, že byla nazývána »Dacia Felix«, »šťastnou Dacíí«. Vládní kruhy v Římě snažíce se zmírniti zdrcující dojem ztráty, prohlásily: »Nezbylo sice než vykliditi Dacii Traianu, obyvatelstvo však i s bohatstvím bylo převedeno na jih od Dunaje do nové Dacie, Dacie Aureliany«. A tato politická lež přešla i do děl historiků.

Římské panství v Dacii Traianě zašlo, ale její romanisované obyvatelstvo se nechtělo ztotožňovati s barbarskými kočovníky, kteří zejména v době tak zvaného »stěhování národů« zaplavovali Dacii. I počalo se od barbarů odlišovati, nazývajíce sama sebe Římany, z kteréhožto názvu se vyvinul název Román, Rumun. Ostatní velcí románští národové neoznačují svoji národnost názvem odvozeným z názvu »Říman«, poněvadž tolik netrpěli nájezdy barbarů a nepocítovali tudíž tak velikou potřebu se od nich odlišovati národním názvem vládců Říma.

Rumuni dnešního Velkého Rumunska jsou jen částí národa rumunského. Náleží jedné ze čtyř rumunských větví, větví dákorumunské. Dákorumuni jsou právě potomky Dáko-Gétů. Dnešní Rumuni ostatních tří větví, totiž větve rumerské, megleňanské a aromunské jsou potomky téměř veškerých romanisovaných živlů Balkánského poloostrova. Z romanisovaných živlů tohoto poloostrova nenáleží k Rumunům pouze lid, jenž mluvil románským jazykem dalmatským. Rumerové, Megleňané a Aromuni jsou romanisovanými Tráky a Ilyry.

Trákové a Ilyrové byli dvěma skupinami indoevropských národů. Skupina národů tráckých byla tak početnou, že Herodot pokládal Tráky za nejčetnější po Indech. *Dáko-Gétové byli jedním z národů tráckých a lišili se v mnohém od Tráků Balkánského poloostrova.* Na Balkánském poloostrově žili Trákové v jeho východních a Ilyrové v jeho západních částech. Rozhraním mezi Tráky a Ilyry byla tu zhruba čára, jež dělí Balkánský poloostrov na dvě orografické oblasti, oblast východní, jež vykazuje horská pásma probíhající od východu na západ a oblast západní, jež vykazuje horská pásma směřující ze severních krajů poloostrova k jižním. Na jihu Ilyrové hraničili s Řeky sahající až k Epiru. Ilyrové Balkánského poloostrova se podle všeho ještě prve, než byli romanisováni, potráčtili. Dnešní Albánci jsou právě takovými Ilyry mluvícími idiomem tráckým, kteří však nepropadli úplně romanisaci.

Na Balkánském poloostrově započala romanisace ovšem dříve než v Dacii. Rumuni z této romanisace vzešli mizeli však záhy v slovanském moři a dnes zbyly z nich jen trosky. *Větve rumerská a megleňanská zanikly až na mizivé zlomky.* Poslední mizivý zlomek Rumerů žije v Istrii, a to jednak poblíže jezera Čepičského a jednak v osadě Jaiāni (čti Žejeni¹) v Čičariji. A poslední mizivý zlomek Megleňanů tvoří nepatrný jazykový ostrůvek ležící při řecko-srbské hranici na severozápad od Soluně poblíž Gjevجلي. Něco Megleňanů žije též v Rumunsku a v cizině, vyštvaná jsou z rodné hroudy ukrutnostmi Řeků. *Naproti tomu větve aromunská ještě nezanikla a udržuje se houževnatě při životě přes veškeré své pronikavé národnostní ztráty.*

Větve aromunská se rodila na oblasti pindsko-aromunské. Hranicemi této oblasti jsou na severu řeky Semenī, Devol a Bistrica, na jihu pohoří Othrys a linie vedoucí od západního konce tohoto pohoří až k zálivu Artskému a na západě jakož i na východě moře. Jádrem oblasti je pohoří Pindos.

V pindsko-aromunské oblasti měli Aromuni ve středověku nezávislé státní útvary a za turecké nadvlády si tam udržovali až do desítekletí na rozhraní XVIII. a XIX. věku aspoň privilegované a značnou měrou nezávislé postavení. V prvních třech stoletích novověku měli v této oblasti lidnatá a bohatá města a osady, jež rozkvetly obchodem, který odedávna náleží k hlavním zaměstnáním Aromunů. Největší z nich, šedesátitisícové Moscopole (čti Moskopole), jež je dnes pouhou vsí ležící přibližně na západ od Korice, bylo v XVIII. věku významným kulturním střediskem východní polovice Balkánského poloostrova a slynulo zejména svým vysokým učením. Moscopole, stejně jako i jiná kvetoucí aromunská města a osady, padlo za oběť vandalskému pustošení hrabivých představitelů turecké státní moci a loupeživých hord.

Pouze ve vlastním Pindu udrželi se Aromuni ve spojitých sídlech. Jinak po pindsko-aromunské oblasti tvoří jen roztroušené jazykové ostrůvky. Mnoho Aromunů žije mimo pindsko-aromunskou oblast. Především je ještě mnoho aromunských ostrůvků v Makedonii. Aromunské osídlení Makedonie je z největší části novějšího data. Aromuni nastěhovali se tam ponejvíce ve stoletích XVIII. a XIX. hlavně ze spustošených aromunských měst. V roztroušených zlomcích a ostrůvcích žijí Aromuni ještě i v jiných zemích Balkánského poloostrova. Dále rozptýlené je shledáváme ve velkých městech, kde bývají pokládáni za Řeky. Do cizích zemí odcházeli Aromuni odedávna, a to hlavně za obchodem.

U nás je téměř neznámo, že za světové války aromunští předáci proklamovali dne 28. srpna 1917 *nezávislost Pindu.* Tehda Aromuni využili slabosti Řecka způsobené jeho rozštěpením na venelisty a konstantinisty, jakož i postupu italské armády k Janině. Jinak však doba nebyla vhodnou, a to zejména pro stále obtížnější situaci Rumunska, jež bylo donuceno uzavřítí příměří už za čtvrt roku po osamostatnění Pindu. Proto již po dvou měsících od proklamování nezávislosti nezbylo vůdcům hnutí, než aby se uchýlili do jižní Albanie a jejich odchodem vzala nezávislost Pindu za své.

Nezávislý aromunský stát zabírající pindsko-aromunskou oblast tak, jak byla svrchu vymezena, lze si přáti i se stanoviska slovanského. Takovýto aromunský stát by oddělil Řecko od severních břehů Egejského moře, jež Řekové urvali Slovanům. Zároveň by takovýto aromunský stát zabezpečoval rovno-

¹ Slabika ni nečte se ovšem měkce, nýbrž s tvrdou souhláskou n.

váhu sil mezi živlem balkánsko-slovanským a rumunsko-albánským pro případ, že by došlo k ustavení Velké Jugoslavie sjednocující Slovince, Srbochorvaty a Bulhary.

Stali jsme se sousedy národa, jehož dnešní rumunský jazyk se rodil na rozsáhlé oblasti zabírající území mezi Dunajem, Tisou, Dněstrem a Černým mořem a téměř celý poloostrov Balkánský, na kteréžto půdě jeho předkové žili od dob velmi dávných. Tu nejstarší minulost předků dnešních Rumunů by měla i u nás buditi zájem. Žel, psané zprávy o této minulosti se dochovaly jen velmi kuse, ač antická literatura vykazovala díla, jež by tu byla s to odhaliti nám mnohou clonu. Tak se ztratily »Paměti« Trajanovy, »Getika« Critonova, »Getika« Chrysostomova, Dio Cassia obširné »Dějiny Říma« o osmdesáti knihách, jakož i dáko-gétsky psané verše Ovidiovy. Kusé a ke všemu ještě leckdy špatně chápané psané zprávy se staly v nové době zdrojem velmi zkreslených představ o nejstarší minulosti našich rumunských sousedů. V posledních desetiletích moderní rumunská věda důkladně opravuje tyto zkreslené představy. Nemajíc dosti psaných zpráv buduje především na výsledcích archeologických vykopávek, jež v Rumunsku utěšeně pokračují. V tomto článku je psáno o nejstarší minulosti předků dnešních Rumunů na základě názorů některých moderních rumunských badatelů.

JOHN J. REICHMAN,

PH. D. (KARLOVA UNIVERSITA V PRAZE) J. D. (JOHN MARSHALL LAW SCHOOL V CHICAGU),
ČLEN CHICAGO BAR ASSOCIATION:

K OTÁZCE DELEGACE ZÁKONODÁRNÉ MOCI VE STÁTĚ ILLINOIS.

Otázka delegace zákonodárné moci jest v americkém ústavním právu problémem velice často přetřásaným. Profesor práv na Cornell University, Charles K. Burdick, zdůrazňuje ve své knize »The Law of the American Constitution« (New York, 1923, kap. VI., General Character and Organization of Congress, No. 60., Delegation of Legislative Power) jako základní princip amerického ústavního práva, že zákonodárné odvětví vlády nemůže delegovati svou podstatnou legislativní funkci žádnému jinému činiteli.

V tom se americký ústavní systém docela liší od systému britského. Anglický parlament není totiž vázán konstitučními omezeními (srv. Cooley, Constitutional Limitations, 7th. Ed.) a z toho vyplývá, že může docela volně delegovati tolik ze svých zákonodárných funkcí jiným činitelům, kolik se mu jen zachce. Rovněž dominie mají tuto výsadu a jejich zákonodárné sbory mohou delegovati své legislativní funkce podle potřeby. (Viz Moore, The Commonwealth of Australia, 130, Leonard Le Marchant Minty, Constitutional Laws of Great Britain, Londýn 1921, Cecil T. Carr, Delegated Legislation, Cambridge 1921, 66-68, Donald Kerr, The Law of the Australian Constitution, 1925, W. Jethro Brown, The Separation of Powers in British Jurisdictions, 31 Yale Law Journal 24.)

Americký ústavní systém jest založen na přesném rozdělení moci zákonodárné, výkonné a soudní, které po Aristotelovi a Lockeovi v logický systém rozvedl francouzský myslitel Montesquieu v knize »L'Esprit des Lois« (2. kniha, 6. kap.), prohlásiv je za podstatný přívlastek občanské svobody. Po Montesquieuovi přejal tuto theorii slavný anglický právník Sir William Blackstone, který ji velebí ve svém nesmrtelném díle »Commentaries on the Laws of England« (ed. by Thomas M. Cooley, Chicago, 1884, sv. I., str. 268) slovy: »V rozhodném a odděleném bytí soudcovské moci záleží jedna z hlavních ochran veřejné svobody, která nemůže v žádném státě dlouho potrvati, dokud nebude administrativa společně spravedlnosti v nějaké míře oddělena jak od moci zákonodárné tak od moci výkonné.« Po něm pak ji přejali tvůrcové americké federální ústavy v osmnáctém století a poprvé prakticky ve větším rozsahu ji uplatnili v U. S. Constitution. Ovšem moderní politická věda nepři-